Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta

Internetowy kwartalnik dla hodowców

Nr 47 (lipiec – wrzesień 2025)

© Małgorzata Zduńczyk, Zdzisław Jakubanis, Manfred Uglorz

Korekta: Zdzisław Jakubanis
Skład: Manfred Uglorz

Redakcja nie odpowiada za nadesłane teksty i zastrzega sobie dokonanie w nich koniecznych zmian.
Przedruk, odtwarzanie lub przetwarzanie całości lub fragmentów internetowego czasopisma (Rasowe gołębie, drób, króliki i inne zwierzęta [Internetowy kwartalnik dla hodowców]) w mediach każdego rodzaju wymaga zezwolenia Redakcji.

Wszystkie zdjęcia i rysunki wyłącznie dla celów poglądowych.
All photos and drawings for illustrative purposes only.
Alle Fotos und Zeichnungen dienen nur zur Veranschaulichung

Na stronie tytułowej: Grzywacz (*Columba palumbus*). Fot. Zdzisław Jakubanis

Kontakt: niwela@gazeta.pl

Spis treści

Manfred Uglorz, *Staroholenderski kapucyn*, 4

Małgorzata Zduńczyk, *Perlica zwyczajna,* 8

Karol Jasienica, *Rozella białolica*, 12

Manfred Uglorz, *Mały poradnik początkującego hodowcy królików*, 15

Manfred Uglorz, *Olbrzym sr*okacz, 18

Zdzisław Jakubanis, *Kawia domowa*, 21

Wzorce, 28
Mały baran, srokacz angielski,
perlica domowa,
zagrzebski wysokolotny, zenicki roller.

Filatelistyka, 46

Staroholenderski kapucyn (EE 603)

N: Altholländischer Kapuziner, F: Capucin Hollandais, A: Old Dutch Capuchine
Grupa VII – strykturalne
Obrączka numer 8

Pochodzenie

W Holandii, w kraju tulipanów, kapucyna staroholenderskiego często nazywa się gołębiem Jana Steena (1626-1679). Ten holenderski malarz przedstawił na jednym ze swoich obrazów gołębia, który przypomina współczesnego starohlenderskiego kapucyna, a właściwie także jakobina duńskiego i flamandzkiego. Niewątpliwie te trzy rasy mają wspólnego przodka, a jest nim prawdopodobnie gołąb Jana Steena. I tu należy zaznaczyć, że staroholenderski kapucyn, wcale nie jest tak stary, aby nazywać go staroholenderskim, tym bardziej, że jeszcze niedawno holenderscy hodowcy dokonali kolejnych, dość znacznych zmian w budowie swojego kapucyna, a mianowicie skrócili długość pleców tego gołębia, dzięki czemu, stał się krótszym i wizualnie bardziej wysokim. Obecnie da się go wpisać w kwadrat. Holenderskim hodowcom, prawdopodobnie chodziło – między innymi także o to – aby ich ulubiony gołąb Steena wyraźnie odróżniał się od duńskiego i flamandzkiego jakobina.

Kiedy Jan Steen umieścił na swoim obrazie niebieskiego kapucyna, był on już znany i hodowany od dwóch stuleci. Niewątpliwie gołębie perukowe znane były w niektórych krajach europejskich około roku tysiąc pięćsetnego. Były one pochodzenia orientalnego.

Badacze europejskiej historii gołębi perukowych, nie we wszystkich szczegółach są jednomyślni. Sięgając do książki Moora (1735) stwierdzają, że od samego początku wyróżniano trzy typy gołębi perukowych, co potwierdza istnienie duńskiego i flamandzkiego jakobina oraz staroholenderskiego kapucyna. Orientalne pochodzenie kapucynów potwierdza także Zurth, wspominając Beduinów, którzy przywozili do Europy gołębie perukowe, a które nazywali „shah Nila isbazih" (królewskimi lotnikami z nad Nilu). A więc dawniej, w swoich bliskowschodnich ojczyznach były one gołębiami lotnymi.

G. Prütz, w swojej książce z roku 1886, pod tytułem „*Illustrirtes Mustertauben-Buch*" dość szczegółowo opisuje – prawdopodobnie holenderskiego kapucyna – podaje także jego wymiary i szczegóły struktury upierzenia oraz rysunku. Wspomina również, że znane są kapucyny jednokolorowe. Wyraźnie nie odnosi się do pochodzenia kapucyna, ponieważ w czasie, w którym Prütz ze Szczecina pisał swoją książkę, panowała ogólna zgoda, że kapucyny zostały przywiezione do Europy z Bliskiego Wchodu.

W 1905 roku A. Lavalle pisał o kapucynch jako o „rzadkiej rasie obcej", pochodzącej z Azji Mniejszej, sprowadzonej do Anglii przez Caridię około 1850 roku. Tym samym potwierdza wcześniejsze poglądy na temat pochodzenia kapucynów. Przeglądając literaturę, w której różni autorzy piszą o kapucynach, należy przyznać rację Ulrichowia Reberowi z Mosbach, który w 1887 roku pisał, że niezwykle trudno odtworzyć historię gołębi, z których wyłoniły się obecnie znane gołębie perukowe, ponieważ – jak wyjaśnia – w starszych pracach często

w ogóle lub bardzo rzadko pojawia się rozróżnienie między kapucynami a gołębiami kapturowymi lub perukowymi. Rzadko też były one hodowane. Jako dowód należy przytoczyć zdanie B. Dürigena. W pierwszym wydaniu swojej książki pt. „*Die Geflügelzucht*" (1886), Dürigen napisał, że kapucyny są przejściem od gołębi o krótkim dziobie i wysokim czole do właściwych gołębi perukowych. W ten sposób sygnalizuje, że trwa praca nad przekształceniem lotnych gołębi perukowych na gołębie strukturalne. Nie należy w takiej fazie oczekiwać, że liczni hodowcy podjęli się tego trudu, a w ich gołębnikach są setki gołębi, które spełniają ich oczekiwania. W drugim wydaniu swojego dzieła znaleźć możemy zdanie: „Szkoda, że ten uroczy, żywy, dobry wytrwały gołąb latający, jest hodowany w naszym kraju bardzo sporadycznie".

Czy były w czasach Prütza i Lavallego znane jakiekolwiek kapucyny na ziemiach Polskich?

Artur hr. Sumiński pisze o kapucynie w swojej książce pt. „*Hodowla gołębia rasowego*" (rok 1898, s. 35nn). Chociaż na kilku stronach podaje dość dużo szczegółów, dotyczących kapucyna, to jednak nie wiadomo, czy ma namyśli kapucyna holenderskiego, czy angielskiego, starego typu perukarza. Na przełomie wieków XIX i XX dopiero kształtowała się świadomość, dotycząca odmienności rasowej niektórych ras gołębi, wywodzących się z jednego pnia.

Wracając do książki A. hr. Sumińskiego, należy powiedzieć, że szczegółowy opis kapucyna, podany przez Sumińskiego, świadczy o tym, że w Polce musiały być one hodowane. Warto też nadmienić, że Sumiński nazywa kapucyny werflami, a więc gołębiami lotnymi.

Eugeniusz Adolf Terlecki (*Chów gołębi*, Lwów 1907, s. 95) pisze o kapucynie, jako o mało znanym gołębiu, który został sprowadzony do Anglii około 1880 roku. Podaje niewiele szczegółów, co świadczy, że na początku XX wieku był prawie w Polsce nieznany, przynajmniej nieznany był na wschodnich kresach, należących wówczas do Austrii.

Z lewej strony typ stary, z prawej obecnie uznany

Charakterystyka ogólna

Staroholenderski kapucyn jest gołębiem średniej wielkości, o dość wysokiej i poziomej postawie, krótkim korpusie z szeroką piersią, o stosunkowo długiej szyi i o charakterystycznej strukturze upierzenia.

Cechy rasowości (opis budowy)

Opis budowy staroholenderskiego kapucyna, rozpocząć należy od opisu głowy, szyi, piersi i struktury upierzenia, występującego na głowie i szyi.

Głowa jest średniej długości, zaokrąglona z nieco wypełnionym czołem, z szerokim kapturem. **Oczy** są dobrze widoczne, a ich tęczówka jest koloru perłowego, ale nieco zaczerwieniona jest dopuszczalna. **Brwi** o delikatnej strukturze, są koloru czerwonego.

Średniej długości **dziób** jest jasny, przy woskówkach nieco zaczerwieniony, a woskówki delikatne, gładkie i przylegające. Więcej niż średniej długości **szyja**, jest cienka, chociaż wydaje się, że jest na całej długości mocna. Mocna jest u podstawy. Podgardle jest dobrze zaokrąglone, a **pierś** szeroka i wyraźnie wysunięta do przodu.

Kaptur na głowie jest wysoko i prosto osadzony, szeroki i dobrze zaokrąglony, przechodzący bez załamań w upierzenie szyi, z boków nieco od głowy odstający, bez załamań przechodzący w kołnierz na szyi, który w przedniej części szyi jest otwarty i nie dotykający piersi.

Pióra w tylnej części szyi są dobrze zwarte. W dolnej części szyi z piór utworzona jest po obu stronach owalna rozeta.

Plecy kapucyna staroholenderskiego są szerokie w ramionach, stopniowo zwężające się ku ogonowi. **Skrzydła** nie sięgające końca ogona i dobrze przykrywające plecy. Mniej niż średniej długości **ogon**, jest zwarty i noszony poziomo. Staroholenderski kapucyn stoi na więcej niż średniej długości i mocnych **nogach**, których skoki są nieupierzone.

Całe **upierzenie** jest mocne i przylegające do ciała, oczywiście z wyjątkiem upierzenia na szyi

Ubarwienie upierzenia i rysunek

Obecnie hodowane są kapucyny staroholenderskie jednobarwne, z jednolitym rysunkiem mnisim i tygrysie z rysunkiem mnisim. Jednobarwne występują w kolorze białym, czerwonym i żółtym. Z rysunkiem mnisim znane są czarne, kawowe (dun), czerwone, żółte, niebieskie z czarnymi pasami, czerwonopłowe z czerwonymi pasami, żółtopłowe z żółtymi pasami, niebieskopłowe z ciemnymi pasami i niebieskopłowe grochowe. Tygrysie z rysunkiem mnisim występują w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym i niebieskim. Właściwie nie powinny być one nazwane tygrysimi, mają bowiem białe lotki, a gołębie tygrysie powinny mieć lotki kolorowe.

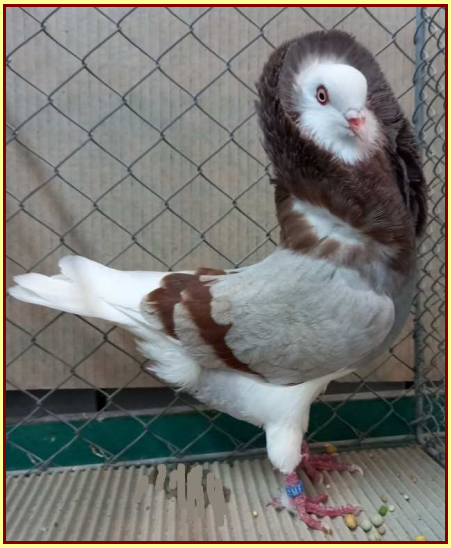

Wszystkie kolory powinny być intensywnie i równomiernie nasycone. Barwne lotki u czerwonych i żółtych są jasno zakończone. U niebieskich oraz niebieskopłowych kolor powinien być możliwie czysty na całych tarczach. Kapucyny płowe są wyraźnie z intensywnym kolorem na szyi, piersiach i pasach. U czerwonopłowych i żółtopłowych samic, dopuszczalny jest nieco szary nalot na brzuchu.

Kapucyny staroholenderskie z rysunkiem mnisim mają białą głowę, od 7 do 12 lotek, a także dolną część grzbietu, ogon, brzuch, podudzia, klin oraz

pióra w okolicy odbytu. Pozostałe upierzenie jest kolorowe, także wewnętrzna część kaptura oraz pierś. Nieco kolorowych piór za podudziami jest dopuszczalne.

Linia między bielą a kolorem na głowie u mnisich, przebiega około pół centymetra poniżej oka. Rysunek mnisi muszą mieć również gołębie tygrysie.

Duże wady

Do dużych wad zalicza się długi i bryłowaty korpus, opadającą linię pleców, podwójne rozety po obu stronach lub po jednej stronie, do przodu opadający kaptur, nieregularny i z załamaniami kołnierz, zamknięty z przodu oraz nieczysty dziób, zakrywające oczy pióra na głowie, mniej niż 7 oraz więcej niż 12 białych lotek (z wyjątkiem u tygrysich), kolorowe pióra na brzuchu, dolnej części piersi i z przodu podudzi.

Uwagi dotyczące hodowli

Staroholenderskie kapucyny są gołębiami płodnymi i dobrze wychowującymi swoje młode. Boksy dla nich muszą być przestronne i odpowiednio wysokie, aby upierzenie na szyi nie ocierało się o ściany boksów.

Mogą być hodowane w wolierach i gołębniku z wylotem na podwórko. Jednak ze względu na ograniczone pole widzenia, z powodu drapieżników, lepiej je hodować w wolierach.

Początkujący hodowcy nie powinni eksperymentować i tworzyć pary, np. o ubarwieniu jednolitym z gołębiami z rysunkiem mnisim.

Wstępna ocena jakości młodych, dokonywana przez hodowców, powinna być stosunkowo ostra.

Na wystawach bierze się pod uwagę: wrażenie ogólne, sylwetka i postawa, długość szyi i nóg, struktura kaptura i kołnierza, kolor i rysunek, barwa oczu i brwi.

Manfred Uglorz

Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) – forma dzika

D – Helmperlhuhn, GB - Helmeted guineafowl (tłum. perlica hełmiasta),
F - Pintade de Numidie (tłum. perlica z Numidii*)

Perlica zwyczajna (*Numida meleagris*) jest najlepiej znanym przedstawicielem rodziny perlic (*Numididae*) i jedynym gatunkiem rodzaju *Numida*.

Systematyka

Gromada	ptaki
Rząd	grzebiące
Rodzina	perlice
Rodzaj	*Numida*
Gatunek	perlica (zwyczajna)

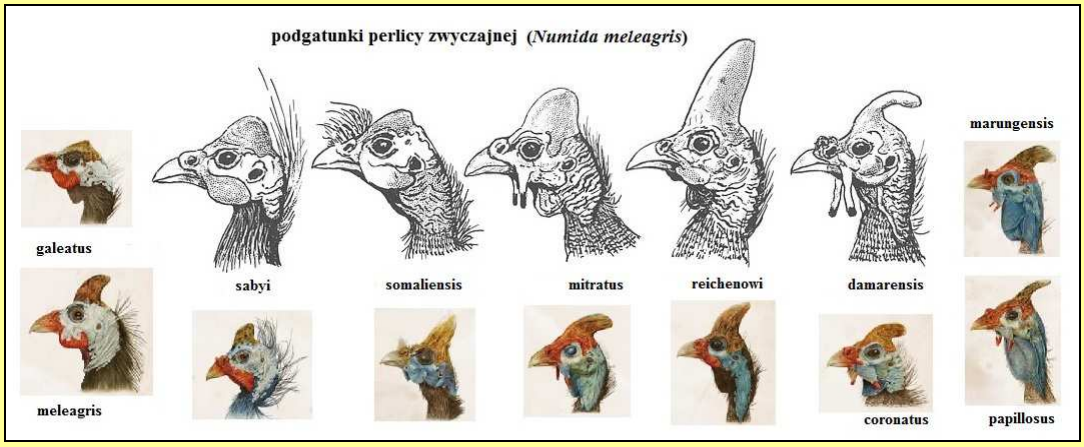

Podgatunki

1. *Numida meleagris sabyi* – występuje w północno-zachodnim Maroku.
2. *Numida meleagris galeatus* – występuje w Afryce Zachodniej, aż po południowy Czad i północną Angolę.
3. *Numida meleagris meleagris* – występuje we wschodnim Czadzie, zachodniej Etiopii, północnej Kenii, Ugandzie i północnej części Demokratycznej Republiki Konga.
4. *Numida meleagris somaliensis* – występuje w północno-wschodniej Etiopii i Somalii.
5. *Numida meleagris reichenowi* – występuje od Kenii po środkową Tanzanię.
6. *Numida meleagris mitratus* – występuje od Tanzanii po Mozambik, Zambię i Botswanę.
7. *Numida meleagris marungensis* – występuje od południa Demokratycznej Republiki Konga przez zachodnią Angolę do Zambii.
8. *Numida meleagris papillosus* – występuje w Botswanie i Namibii.
9. *Numida meleagris coronatus* – jest szeroko rozpowszechniony we wschodniej Afryce Południowej.

Wygląd

Charakterystyczne dla perlicy jest upierzenie: nakrapiane, ze wzorem przypominającym rozrzucone perły; stąd jej nazwa. I budowa: smukłe, zwarte ciało i wyprostowana postawa, krótkie skrzydła, silne nogi i pazury, a także stosunkowo mała głowa. Charakterystyczną ozdobą głowy jest rogowy hełm osadzony na podstawie kostnej. Dziób dobrze zagięty ku dołowi, co znacznie ułatwia kopanie w ziemi. Upierzenie gładkie i ściśle przylegające.

Perlica zwyczajna osiąga długość od 53 do 63 cm i masę ciała od 1,15 do 1,6 kg. Samice są nieco mniejsze, ale pod innymi względami przypominają samce (słabo wyrażony dymorfizm płciowy). Głowa i szyja niemal pozbawione piór, naga skóra ma kolor niebieskawy, niebieskobiały, biały i czerwonawy. Upierzenie szaroczarne z licznymi białymi plamkami. Pisklęta mają puch brązowy. Podgatunki różnią się przede wszystkim zakresem i ubarwieniem powierzchni skóry pozbawionej piór, a także wielkością i kształtem hełmu oraz dzwonków.

Miejsca występowania

Zasięg występowania (bez populacji introdukowanych)

Perlica zwyczajna woli ciepłe, suche i otwarte siedliska – skraje lasów, sawanny, stepy, półpustynie i tereny rolnicze. Występowanie jej uzależnione jest od obfitości pożywienia, ale głównie od dostępu do wody. Przy wodopojach często można zobaczyć duże stada tych ptaków. W górach gatunek ten można spotkać na wysokościach do 3000 metrów.

Dzika perlica zwyczajna bytuje w Afryce, głównie na południe od Sahary (Sahel), zasiedla częściowo Afrykę Zachodnią i Maroko. Gatunek został introdukowany m.in. na Wyspach Zielonego Przylądka, na Karaibach, w południowo-zachodniej Arabii i na Madagaskarze.

Zachowanie

Dzikie perlice większość czasu spędzają na ziemi, żerując. Częściej chodzą i biegają niż podlatują. Jako zwierzęta stadne żyją w dużych grupach liczących od 60 do prawie 100 osobników i często pokonują kilka kilometrów dziennie w celu znalezienia wystarczającej ilości pożywienia. Znane są z głośnych okrzyków, które wykorzystują do komunikacji i jako sygnały ostrzegawcze. Inaczej

wołają samce, inaczej samice. Dobry słuch pozwala im na szybką ucieczkę i ochronę przed drapieżnikami. Używają skrzydeł przede wszystkim w sytuacjach zagrożenia, a dla bezpieczeństwa spędzają noce w gałęziach wysokich drzew.

Pokarm

Perlice są wszystkożerne, jednak wydaje się, że pokarm roślinny ma dla nich większe znaczenie niż pokarm zwierzęcy. Mają zwyczaj rozgrzebywania ziemi w poszukiwaniu pożywienia: drobnych zwierząt (głównie owadów – termitów, szarańczaków oraz kleszczy, pająków, a także ślimaków, a czasami małych gadów i płazów) oraz części roślin (pąków, nasion, liści, owoców, bulw, cebul i korzeni). Pokarm zwierzęcy stanowi około 12% ich diety.

Rozmnażanie

W zależności od miejsca występowania i panujących warunków klimatycznych, sezon lęgowy może rozpoczynać się w różnych porach roku. Perlice rozmnażają się w Maroku od marca do maja, w Afryce Zachodniej od maja do lipca, a w Afryce Południowej głównie od listopada do stycznia. W strefie tropikalnej gniazda perlic można znaleźć przez cały rok.

W lęgu znajduje się zazwyczaj od 6 do 12 jaj. Ich wielkość odpowiada wielkości jaj niedużych kur. Czasem w jednym gnieździe może znajdować się od 20 do 50 jaj, zniesionych przez kilka kur. Grube skorupy jaj mają barwę od żółtawej do jasnobrązowej i są ciemno nakrapiane, a czasami białe. Kura zaczyna wysiadywać jaja, gdy wszystkie jaja zostaną złożone. Okres inkubacji trwa około 24 do 28 dni. Młode ptaki osiągają masę ciała ptaków dorosłych po 30 tygodniach.

W sezonie lęgowym kogut i kura oddzielają się od grupy. Żyją w czasowym związku monogamicznym, którego celem jest wychowanie potomstwa. Samica składa jaja w płytkim, wyścielonym zagłębieniu. W tym czasie samiec cały czas pozostaje w pobliżu i pilnuje. Pisklęta szybko opuszczają gniazdo (zagniazdowniki). Przez krótki czas pozostają pod opieką obojga rodziców. Po odchowaniu młodych ptaki ponownie łączą się w większe grupy.

Zagrożenie

Gatunek ten jest powszechny, jego populacja liczy prawdopodobnie ponad milion osobników i jest uważany za gatunek z grupy najmniej zagrożonych. Za wymarły uważa się jedynie podgatunek *Numida meleagris sabyi*. Istnieje jednak możliwość, że *N. m. sabyi* nadal można spotkać w Atlasie Średnim (góry w północnym Maroku).

Ludzie a perlica zwyczajna

Perlica zwyczajna jest hodowana w różnych regionach Europy i stała się drobiem komercyjnym. We Francji hodowlę tę rozpoczęto już w XVI wieku, a w Wielkiej Brytanii, Czechach i Niemczech od XVIII wieku. Od XVIII wieku wypuszczano je na wolność i przynajmniej czasowo występowały w stanie dzikim na Węgrzech i w Niemczech. Akcje wypuszczania udomowionych ptaków, jakie miały miejsce w Badenii-Wirtembergii w latach 50-tych XX wieku, nie zakończyły się sukcesem. W Holandii w latach 1998–2000 obserwowano pojedyncze pary, jednak nie zaobserwowano, żeby ptaki te się rozmnażały.

Perlica zwyczajna (Numida meleagris) – forma domestica, inaczej perliczka, pantarka

Udomowienie

Ojczyzną perlicy domowej jest Afryka Zachodnia, Środkowa i Południowa, gdzie około 5000 r. p.n.e. rozpoczął się proces udomowienia. W czasach starożytnych perlice przybyły z Afryki do starożytnej Grecji i starożytnego Rzymu. Zostały sprowadzone z Kartaginy* w II w. p.n.e.

Znane tam były pod nazwą „kur afrykańskich” lub „numidyjskich”**. Utrzymywane były dla mięsa i jaj oraz jako ptaki ozdobne. Grecy nazwali je perlicami, znane były z tamtejszej mitologii. Według greckiej legendy kropki na upierzeniu to zamarznięte łzy, które siostry Meleagra (heros Meleager) wylały po śmierci ukochanego brata. Rozgniewana ich niekończącym się cierpieniem Artemida w końcu zamieniła siostry w perlice.

Nie znaleziono śladów użytkowania perlic w starożytnym Egipcie – brak wizerunków i opisów.

Szczątki perlic występują bardzo rzadko na stanowiskach archeologicznych w Europie. W Polsce do tej pory nie natrafiono na nie.

W czasach nowożytnych perlice zostały przywiezione do Europy przez Portugalczyków z Afryki Zachodniej i rozprzestrzeniły się do innych części Europy.

Hodowla

W procesie udomowienia perlice stały się większe i cięższe, ich masa ciała wzrosła przynajmniej o 25%. Uzyskano także różne odmiany barwne upierzenia. Nieupierzone powierzchnie skóry głowy i górnej części szyi różnicą się kolorem, a różnice te powstały na skutek mutacji i hodowli. Kolor twarzy (biały lub niebieski) może być różny u poszczególnych osobników w zależności od odmiany i ubarwienia.

Perlice hoduje się zarówno ze względu na mięso, jak i jaja. Ich mięso ma wyjątkowy, wyrazisty smak dziczyzny i w niektórych krajach uważane jest za przysmak. Choć nieśność znacznie wzrosła w stosunku do dzikiej perlicy, to perlice nieśne nie są tak wydajne w produkcji jaj jak niektóre rasy kur czy nioski (mieszańce towarowe).

Perlica mięsna (brojler) osiąga masę ciała około 1,5 razy większą niż perlica nieśna. Masa ciała 12 tygodniowych ptaków to 1600g. a wieku około 20 tygodni - 2600g.

Opracowanie: Małgorzata Zduńczyk

Na podstawie:

Alicja Lasota-Moskalewska, „*Zwierzęta udomowione w dziejach ludzkości*” WUW W-wa 2005
https://pl.wikipedia.org/wiki/Perlica_(zwyczajna)
https://de.wikipedia.org/wiki/Helmperlhuhn
www.nachgeharkt.de/das-perlhuhn/
Perlhühner - Geflügelhof Berenbrink, gefluegelhofberenbrink.de/gefluegelangebot/perlhuehner/
https://www.sv-puten-perlhuhn.de/aktuelles/zucht-und-haltung/
https://www.gbp.bio/numidia
http://www.blog.illustraciencia.info/2014/03/gallina-de-guinea-numida-meleagris.html
http://www.summagallicana.it/lessico/n/Numida%20meleagris%20-%20Faraona%20-%20Gallina%20di%20Faraone%20-%20Gallina%20di%20Numidia.htm

*Kartagina – starożytne miasto-państwo. Dziś dzielnica Tunisu – Tunezja, Afryka Północna.

**Numidia – historyczne państwo Berberów w północnej Afryce.

Rozella białolica

Platycercus eximius
Rząd: (papugowe)
Obrączka: ø 6 mm

Systematyka

Nazwy:	**Łacińskie:**	**Polskie:**	**Inne:**	
Gromada:	*Aves*	ptaki	**Angielska:**	Eastern rosella
Rząd:	*Psittaciformes*	papugowe	**Czeska:**	Rozela pestrá
Rodzina:	*Platycercini*	papugowate	**Francuska**:	Perruche omnicolore
Rodzaj:	*Platycercus*	rozella	**Holenderska**	Prachtrosella
Gatunek:	Platycercus eximius	Rozella białolica	**Niemiecka:**	Rosellasittich

EKOLOGIA

❖ Zasięg występowania

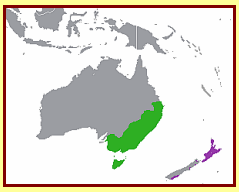

Roześle białolice występują w wschodnio-południowj Australii oraz Tasmanii. Dwa podgatunki (*Platycercus eximius eximius* i *Platycercus eximius elecica*) wraz z gatunkiem nominatywnym zamieszkują Australię, trzeci podgatunek *Platycercus eximius diemenensis* –Tasmanię

❖ Zajmowane stanowisko

Rozelle białolice zamieszkują różnorodne środowiska – otwarte lasy, lasy rosnące nad rzekami, eukaliptusowe zagajniki, obrzeża lasów, obszary trawiaste, sawanny rzadko porośnięte krzewami i drzewami, pastwiska, obszary rolnicze i obszary podmiejskie.

Obecnie – jak wiele innych papug australijskich – niektóre populacje rozelli przeniosły się do parków, większych ogrodów i na obrzeża pól uprawnych.

MORFOLOGIA

Rozella białolica jest papugą o pięknym upierzeniu i dość łagodnym usposobieniu. Długość jej ciała rozelli białolicej wynosi od 30 do 32 cm, a masa ciała wynosi od 90 do 120 g. Długość dzioba wynosi od 15 do 17 mm, a długość skoków od 19 do 22 mm’

Samica jest nieco mniejsza od samca i ma delikatniejszą budowę głowy. Po rozciągnięciu skrzydła samicy na lotkach widoczny jest biały pas.

Dziób rozelli białolicej jest szary, a skoki koloru łupkowego. Ciemne oczy otaczają niebieskie brwi.

Właściwie upierzenie samca i samicy niewiele się różnią od siebie. Głowa i szyja rozelli białolicej jest szkarłatna (czerwona), lecz na podgardlu występuje dość rozległa biała plama. Pierś i brzuch są oliwkowoseledynowe, plecy i ogon zielone. Pióra na plecach mają delikatne oliwkowe obrzeżenia. Prawdziwą ozdobą są skrzydła. Ich górna część jest upierzona identycznie jak plecy, pozostała jest koloru niebieskiego, a lotki zdecydowanie ciemniejsze. Pióra w okolicach kupra są seledynowe

Znanych jest kilka barwnych mutacji rozelli białolicej, z których najpiękniejsza jest odmiana czerwona. Ptaki tej odmiany barwnej, bywają mylone z rozellą królewską.

HODOWLA

❖ Pomieszczenia do hodowli

Rozella białolica jest papugą łatwą w hodowli i i dość łagodnym usposobieniu.

Może być ona hodowana w domowej witrynie oraz w ogrodowej, zadaszonej wolierze, obsadzonej suchymi trawami i małymi krzewami. Ptaki te zdecydowanie lepiej czują się w wolierze ogrodowej. Nie zachodzi potrzeba przenoszenia ich na zimę do witryn domowych, ponieważ dobrze znoszą mrozy. Klatka nadaje się do hodowli tylko jednej rozelli. Jeśli młode umieści się w klatce bezpośrednio po odsadzeniu od rodziców, można je nauczyć powtarzania pojedynczych słów i gwizdania łatwych melodii.

❖ Pokarm

Rozelle białolice karmi się nasionami traw, kanarem, różnego rodzaju prosem, owsem, pszenicą, nasionami słonecznika, delikatnymi roślinami, kwiatami mniszka lekarskiego oraz stokrotki, młodymi pąkami kwiatów drzew owocowych, owocami jarzębiny, tartą marchewką

i jabłkami. W czasie karmienia młodych ich rodzicom należy podawać biszkopt zmieszany z gotowanymi jajami kurzymi.

❖ Rozmnażanie

Dobrane samorzutnie pary chętnie gniazdują w wolierze, jeśli dostarczy się im budki o wymiarach 25 x 25 x 40 cm. Otwór wejściowy powinien mieć średnicę około 8 cm. Na dno budki należy położyć nieco suchych trocin i wiórków sosnowych lub świerkowych. Samica po okresie godowym, w czasie którego samiec stroszy i potrząsa ogonem, znosi od 4 do 8 jaj. Po zniesieniu 3. jaja zazwyczaj zaczyna je wysiadywać. Po 20 dniach wykluwają się młode, które są karmione przez rodziców. Po 40 dniach pisklęta opuszczają budkę lęgową, ale nadal są pod opieką rodziców. Ubarwienie młodych jest matowe, a kolor piór na głowie zielony, który ustępuje wraz z dojrzewaniem.

Mały poradnik początkującego hodowcy królików (Cz. 2)

2. Klatki dla królików

Ogólne wiadomości o rasach królików

Jeśli zdecydowaliśmy się hodować króliki, to musimy być świadomi tego, że zanim kupimy jakiekolwiek zwierzęta, konieczne jest przygotowanie dla nich odpowiedniego pomieszczenia i klatek. Hodowanie królików na ogrodzonym wybiegu, należy do przeszłości. Przede wszystkim sprawia ona wiele kłopotów. Najbardziej praktyczna i racjonalna jest hodowla klatkowa.

Aby przygotować klatki do naszych królików, musimy się zdecydować, jakie chcemy hodować króliki. Królik królikowi pod względem wielkości nie jest równy. Powinniśmy więc mieć przynajmniej podstawowe pojęcie o rasach królików i do jakich należą grup.

Hodowane dotychczas króliki należą pod względem struktury sierści do następujących grup: o normalnym owłosieniu, o krótkim, długim i satynowym owłosieniu. Te ostatnie, a więc króliki satynowe, krótkowłose i długowłose powstały po udomowieniu dzikich królików.

W europejskim zbiorze wzorców (z 2012 roku) królików rasowych, jest 160 wzorców. Ciągle jeszcze powstają nowe rasy. Króliki podzielone zostały w nim na siedem grup: duże, średnie, małe i karzełki (jest to podział uwzględniający wielkość i wagę królików), oraz na satynowe, krótkowłose oraz długowłose. Do trzech ostatnich trzech grup należą króliki o różnej wielkości. Nie należą do nich króliki z grupy 1.

Baran

W grupie ras dużych, znajduje się między innymi. olbrzym szary, którego waga normalna wynosi od 7,0 do 11,5 kg, srokacz olbrzym o średniej wadze od 6,00 do 10,00 kg, baran wielki od 5,50 do 9,00 kg i inne.

Szynszyl wielki

Do grupy królików średniej wielkości należy: jasnosrebrzysty o wadze od 4,50 do 5,50; szynszyl wielki o wadze 4,50 do 5,50kg, wiedeński niebieski o wadze od 4,25 do 5,25; nowozelandzki biały o wadze od 4,00 do 5,50 kg i inne.

Czarny podpalany

Króliki małe, do których należą: baran mały, srokacz angielski, szynszyl mały, podpalany, rosyjski, trianta i inne, i ważą one od 2,50 do 3,50 kg.

Gronostajowy

Karzełki – jak nazwa wskazuje – są królikami bardzo małymi, miniaturowymi. Np. waga gronostajowego (hermelina) nie przekracza 1,50 kg, wyjątkowo baran karzełek może ważyć maksymalnie 2,20 kg.

Króliki satynowe, krótkowłose i długowłose mogą ważyć w przybliżeniu jak króliki ras średnich, małych i karzełków, a to w zależności od rasy, z której się wywodzą.

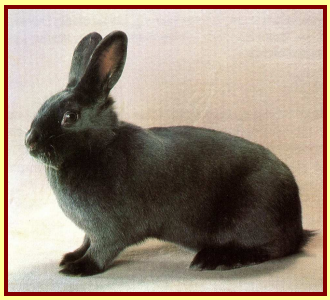

Satynowy niebieski

Kastorex

Angora

Budowa klatek

O wielkości klatek decyduje wielkość królika.

Grupa	Szerokość	Głębokość	Wysokość
Grupa 1	120 do 150 cm	80 do 90 cm	60 do 70 cm
Grupa 2, 5, 6, 7	80 do 90 cm	80 cm	55 cm
Grupa 3	70 cm	80 cm	50 cm
Grupa 4	56 cm	50 cm	40 cm

Powyższe wymiary należy traktować jako minimalne. Pamiętać jednak należy, że im większa klatka, tym lepsza, polepsza bowiem jakość życia naszych zwierząt. Nie należy jednak przesadzać. Dla karzełka klatki wcale nie musi być tak duża, jak dla olbrzyma szarego, czy olbrzyma srokacza.

Jeśli się zdecydujemy na hodowanie karzełków, to nie ma problemów. Najlepiej kupić dla nich klatkę lub klatki w sklepie zoologicznym, wraz z akcesoriami (pojemniki na karmę, poidła i kuwety).

Klatki dla pozostałych grup budujemy sami, albo kupujemy je u producentów. Należy rozpocząć od zgromadzeni odpowiednich materiałów, w odpowiedniej ilości. A więc: kantówki, deski, siatka metalowa, blacha, papa, gwoździe lub wkręty. Nieodzowne jest posiadanie odpowiednich narzędzi. Klatki możemy budować według własnego pomysłu, lub skorzystać z gotowych planów. Oto jeden z wielu przykładów.

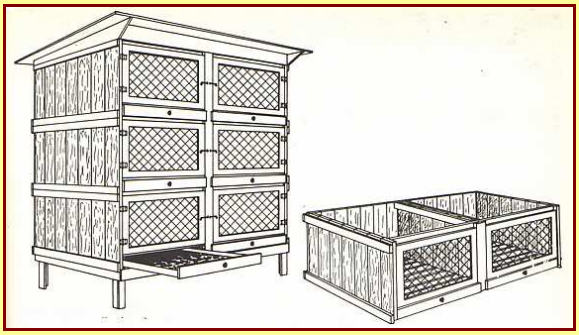

Rozpoczynamy od budowy pojedynczego segmentu, składającego się z dwóch klatek, z podłogą i dwoma wysuwanymi szufladami. W zależności od potrzeby, segmenty nakładamy na siebie. Ostatni segment przykrywamy dachem. Podłogę w tego typu klatek robimy z listew o grubości około 2 i szerokości 4 cm, które mocujemy na dwóch listwach. Listwy o szerokości 4 cm mocujemy obok siebie w odległości około 1,5 cm.

Tak powstała podłoga powinna spoczywać na listwach przymocowanych do bocznych ścian w odległości około 1 cm nad szufladą.

Zanim zaczniemy gromadzić materiały, należy się jednak zastanowić, czy samemu budować klatki dla królików, czy też kupić odpowiednie klatki lub połączone z sobą klatki u wybranego producenta klatek dla zwierząt. Może się bowiem okazać, że zakup gotowych klatek, będzie nas mniej kosztował, aniżeli klatki, które będziemy sami budowali. Należy również wziąć pod uwagę zaoszczędzenie czasu przy zakupie gotowych klatek.

W każdej klatce należy umieścić: paśnik (żłobek na siano lub trawę), karmidło i pojemnik na wodę. Karmidełko może być kamionkowe, z grubego szkła, lub blaszane. Musi być stabilne i nie może być plastikowe. To samo dotyczy naczynia na wodę. Ale bardziej praktyczne jest poidło, zawieszane na drzwiczkach klatki. Żłobek (paśnik) może być metalowy lub drewniany.

Karmidła

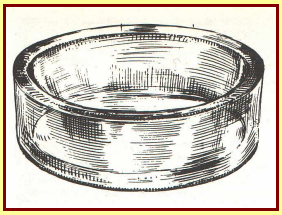

szklane

metalowe

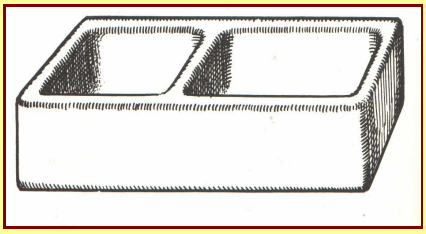

kamionkowe

Paśnik i poidło

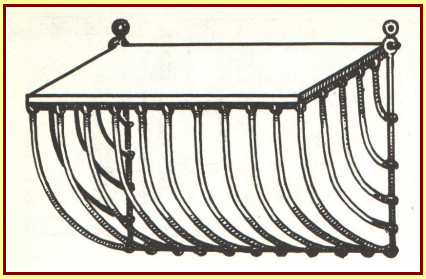

Opis wybranych ras królików

Olbrzym srokacz

EE – Riesenschecken
Grupa I: rasy duże

Pochodzenie

Pochodzenie olbrzyma srokacza jest niepewne.

W starszych wzorcach nazywany jest srokaczem niemieckim. W wzorcu europejskim z roku 2012 opuszczono przymiotnik ‘niemiecki’ W niektórych narodowych wzorcach nazywany jest srokaczem szwajcarskim, francuskim oraz lotaryńskim.

Typ, korpus i budowa

Olbrzym srokacz odpowiadają typowi królików olbrzymów pod względem kształtu ciała, budowy i postawy. Tyłów jego jest wydłużony i nieco cylindrycznej budowy. Korpus powinien być prawie jednakowo szeroki z przodu, jak i z tyłu. Ogon odpowiada wielkości zwierzęcia, jest długi i noszony blisko ciała. Postawa jest średnio wysoka i zapewnia wystarczający prześwit między brzuchem a podłogą.

Charakterystyczna dla rasy głowa, powinna harmonizować z wielkością tułowia. Uszy, odpowiadające wielkości zwierzęcia, są mocne i prosto noszone, o długości około jednej czwartej długości ciała. Za idealne uważa się uszy o długości około 17 do 18 cm. U samic dopuszczalne jest niezbyt duże i dobrze uformowane podgardle (wole).

Normalna waga srokacza olbrzyma wynosi powyżej 6,00 kg, minimalna 5,00 kg, maksymalna 10,00

Pełną dojrzałość olbrzym srokacz osiąga dopiero w 12. miesiącu życia. Normalną wagę, a więc 6 kg powinny osiągnąć już w 8. miesiącu.

Duże wady

Do dużych wad w budowie zalicza się: głównie zdecydowane odstępstwa od typu rasy, niewystarczającą długość ciała, kształt głowy znacznie odbiegający od typu rasy lub wynikający z płci. Długość uszu poniżej 15 cm jest również dużą wadą oraz inny sposób noszenia uszu, aniżeli wymagany we wzorcu.

Okrywa włosowa i znaki

Sierść olbrzyma srokacza jest średniej długości i wyrównana, a uszy dobrze owłosione.

Olbrzym srokacz jest królikiem o wyraźnym rysunku. Podstawowa barwa jest biała.

Rysunek tworzą znaki na głowie i tułowiu. Rysunek na głowie składa się z motyla, pierścieni wokół oczu, plamek policzkowych i kolorowych uszu wraz podstawą. Rysunek na tułowiu zaś składa się z pasa na grzbiecie oraz plamek bocznych.

Motylek otacza kufę, powinien być zaokrąglony. Na szczycie motylka występuje niewielki, zaokrąglony kolec, skierowany w kierunku uszy. Oczy otaczają zamknięte pierścieni . Poniżej pierścieni, po każdej stronie występują dwie nieduże kolorowe plamki. Uszy powinny być obowiązkowo kolorowe. Również podstawa uszu powinna być kolorowa.

Na tułowiu kolorowy jest niezbyt szeroki pas, a mianowicie szeroki około 3 cm, biegnący od uszu aż do ogona, którego wierzchnia strona powinna być również kolorowa oraz niezbyt dużych plamek o średnicy około 3 cm, rozmieszczonych równomiernie po obu stronach ciała na bokach i udach. Wymaga się od 6 do 8 plamek.

Duże wady

Do wad rysunku na głowie zalicza się: mocno zdeformowany motylek; brak kolca; duże nierówności w skrzydłach motylka; całkowity brak obramowania szczęki, lub zamknięte obramowanie szczęki, brak jednego lub obu plamek policzkowych; dwie plamki policzkowy po jednej lub obu stronach; nie zamknięte pierścienie wokół oczu.

Do wad rysunku na tułowiu zalicza się: wyraźnie widoczne przerwany pas na grzbiecie; wyraźnie zlanie się rysunku bocznego (plamek bocznych) z pasem na grzbiecie; mniej niż trzy plamki boczne na każdej stronie. Całkowity brak rysunku na tułowiu.

Odmiany barwne

Najczęstsza kombinacje kolorów, to czarno-biały, niebiesko-biały i hawana-biały. Podstawowym kolorem, o dobrym połysku, jest czysta biel. Kolor podszycia nie różni się od koloru wierzchniego. Kolor znaków: czarny, niebieski i hawana, powinien być czyste i nie przeplatane sierścią innego koloru. Bardzo małe białe plamki na potylicy i w na pasie grzbietowym aż do ogona nie są brane pod uwagę. U zwierząt czarno-białych oczy są brązowe, u zwierząt hawana-białych również, ale prześwitują nieco na czerwono, niebieskoszare zaś u zwierząt niebiesko-białych. Włosy czuciowe (wibrysy) są pigmentowane, pazurki bez pigmentacji, a więc białe.

Duże wady

Do dużych wad zalicza się: nieczysty kolor znaków, mocno przeplatany siwymi włosami, dwa różne kolory rysunku, skupiska białych włosów na kufie, znaczne białe plamki na motylku, w obwódkach ocznych, u podstawy uszu oraz na pasie grzbietowy, z wyjątkiem okolicy łopatek i ogona oraz inny niż wymagany kolor oczu lub pazurków.

Hodowla

Hodowla olbrzyma srokacza nie jest łatwa. Kłopoty początkującemu hodowcy może sprawić kojarzenie z sobą srokaczy, w celu otrzymania od nich potomstwa.

Srokacze nie są homozygotami, lecz heterozygotami, dlatego ważna jest znajomość techniki kojarzenia z sobą srokaczy. Dla początkującego hodowcy może wiele powiedzieć poniżej podany schemat kojarzenia.

AABBCCDDggGKk

+

AABBCCDDggKk

srokacz jasny
AABBCCDDggkk

jednobarwny
AABBCCDDggKK

Jasne srokacze likwiduje się z hodowli, ponieważ są nosicielami genów letalnych. Kojarzy się z sobą heterozygoty oraz heterozygotyczne z jednobarwnymi homozygotami (ABCDgKK). W drugim przypadku otrzymuje się jedynie heterozygotyczne srokacze i jednobarwne homozygoty (około 50% – 50%)

Potomstwo po AABBCCDDggKk i AABBCCDDggKK

Kawia domowa

Kawia domowa (*Cavia porcellus*), dawna nazwa to świnka morska, morświnka lub świnka zamorska. Nazwa zmieniona w 2015 roku – PAN Muzeum i Instytut Zoologii, str. 297. Kawia domowa to mały ssak, gryzoń z rodziny marowatych, zamieszkujący w stanie dzikim suche tereny (stepy, sawanny) środkowej i północnej Ameryki Południowej.

Kawie domowe zostały udomowione przez Inków ok. 4000 - 3000 lat p.n.e. i do dzisiaj są trzymane przez Indian z Peru, Kolumbii i Ekwadoru jako zwierzęta hodowlane, rzeźne ze względu na delikatne i smaczne mięso, przypominające w smaku mięso królika. Indianie w czasach prekolumbijskich składali kawie w ofierze prekolumbijskim bogom, a także wykorzystywali w medycynie ludowej. Kawie w stanie dzikim obecnie praktycznie nie występują. Do Europy zostały przywiezione przez Hiszpanów i Portugalczyków, którzy odkryli tamte tereny pod koniec XVI wieku, jako zwierzęta hobbystyczne, trzymane w zwierzyńcach, ogrodach zoologicznych i jako ciekawostki na dworach możnowładców.

Kawia krótkowłosa

W miarę upływu lat rozprzestrzeniły się po Europie. Jeszcze do niedawna kawie,(od XIX wieku) jako zwierzęta laboratoryjne były używane do badań medycznych i farmaceutycznych. Obecnie chętnie są trzymane jako zwierzątka domowe. W Europie kawie domowe nie przyjęły się jako zwierzęta przeznaczone na mięso do spożycia przez ludzi, natomiast w Ameryce Południowej i Afryce są kraje, w których kawie są wykorzystywane jako zwierzęta rzeźne. W wyniku prac hodowlanych wytworzono zwierzęta o większej masie ciała niż kawie dzikie, o nazwie kawia olbrzymia (cuy). Do kojarzeń wybierano osobniki większe, a następnie prowadzono selekcję pod względem wielkości, przez co otrzymywano osobniki o masie ciała 2 i więcej kilogramów, (patrz: kwartalnik nr 30 (2/2021).

Kawie domowe są zwierzętami stadnymi, a między sobą porozumiewają się wydając określone dźwięki. Są płochliwe, ale na niepokojące bodźce reagują pozostawaniem w bezruchu, co jest zachowaniem ochronnym przed drapieżnikami w warunkach naturalnych.

Są roślinożerne, co należy mieć na uwadze przy ich żywieniu. Poruszają się dosyć zwinnie, chodząc na stopach, przy czym kończyny przednie mają cztery palce, a tylne trzy palce. Nie posiadają ogona.

Kawie żyjące w stanie dzikim mają sierść krótką o umaszczeniu aguti, to jest taką, w której włosy nie są takiej samej barwy na całej długości. Końce włosa są ciemniejsze, niż jasnobrązowy środek włosa.

Na skutek udomowienia, a następnie prowadzonych prac hodowlanych, wyhodowano kawie o różnym kolorze sierści i o różnej długości i charakterystyce włosa.

Kawie domowe hodowlane, to zwierzątka o wielkości (długości) ok. 30 cm i wadze 0,9 – 1,2 kg (samce) i 0,7 – 0,9 kg (samice). Żyją średnio 5 do 7 lat. Dojrzałość rozpłodowa u samicy jest od 5 miesiąca życia, a u samca od 3-5 miesiąca. Ciąża trwa niewiele ponad 60 dni i zależy od wielkości miotu, a ten zależy od wieku samicy. Młode samice mają mniej młodych (1-2 szt.), starsze do 5 młodych w miocie. Młode po urodzeniu są praktycznie zdolne do samodzielnego życia, czyli są odpowiednikami zagniazdowników u ptaków, jak np. pisklęta u drobiu.

Młode ssą matkę przez ok. 21 dni. Należy nadmienić, że samica ma tylko jedną parę sutek. U kawii domowych występuje zjawisko koprofagii, czyli zjadania własnego, nocnego kału bogatego w witaminy z grupy B i mikroflorę jelitową. Dlatego młode kawie przebywając dłużej z matką nabierają odporności poprzez zjadanie matczynego kału.

Kawia domowa jako zwierzę roślinożerne ma przewód pokarmowy przystosowany do trawienia pokarmu roślinnego, tak świeżego, jak i suchego, a nawet zdrewniałego. Obszerna okrężnica, a następnie jelito ślepe zawierają duże ilości bakterii i pierwotniaków, które trawią celulozę.

Podstawą żywienia kawii powinno być siano, którego nie powinno im zabraknąć. Siano powinno być czyste, suche i pachnące, a także dwojakiego rodzaju: twarde i grubo słomiaste oraz delikatne, pachnące, trawiaste. W okresie zimowym, w skład diety kawii powinny wchodzić również ziarna zbóż, takie jak: pszenica, owies, kukurydza, słonecznik itp.

Obok siana, istotnym składnikiem diety kawii musi być trawa, świeża, sucha i jakościowo różnorodna. Pozyskiwana z terenów odległych od ruchliwych ulic, fabryk i pól o wysokiej kulturze rolnej. Wskazane są takie trawy, jak tymotka i kupkówka oraz inne rośliny powszechnie uznawane za chwasty.

Ze względu na fakt, że kawie są wrażliwe na niedobory witaminy C, świeże rośliny zielone w okresie letnim powinny być stałym składnikiem pożywienia kawii, natomiast w okresie zimowym, surowe, zielone warzywa i owoce. W okresie letnim należy podawać również kawiom świeże gałązki drzew liściastych, takich jak: topola, wierzba, olcha, lub niepestkowych drzew owocowych, a więc jabłoni i gruszy, z których kawie ogryzają korę. Istotnym składnikiem diety świnek musi być czerstwy chleb, który przyczynia się do ścierania zębów siekaczy, które kawiom rosną przez całe życie (uzębienie hypsodontyczne).

Kawie można również wypasać na trawnikach, na których pobyt przyczynia się do poprawy zdrowia i kondycji, ale muszą być zabezpieczone przed dostępem drapieżników. Należy je też obserwować, aby nagle nie zniknęły pod ziemią, bo lubią kopać nory i korytarze w ziemi.

Decydując się na chowanie kawii domowej, należy mieć na uwadze fakt, że kawie są zwierzętami stadnymi i najlepiej czują się w grupie kilku osobników, a nie samotnie.

Nabywając jedną świnkę, trzeba poświęcić jej codziennie więcej czasu na opiekę – wypuścić z terrarium, tak, aby świnka zażyła nieco ruchu.

W wyniku prac hodowlanych, pod koniec XX wieku powstało wiele ras kawii domowych, a ich hodowcy zaczęli zrzeszać się w stowarzyszenia hodowców i kluby. W Polsce powstał Polski Klub Kawii Rasowych (CCP - Cavies Club of Poland), który zrzesza hodowców kawii domowych i opracowuje polskie wzorce rasowych kawii domowych. Klub organizuje wystawy kawii w Polsce, jak i bierze udział w innych wystawach zwierząt, np. w wystawach gołębi rasowych. W tym roku Klub będzie brał udział w wystawie europejskiej EE, która odbędzie się w Nitrze (Słowacja) w II weekend listopada 2025 roku.

Aby prowadzić ewidencję zwierząt w rasach, zaczęto wydawać rodowody pochodzenia.

W wyniku prowadzonej selekcji, biorąc pod uwagę ubarwienie, pokrój oraz jakość pokrywy włosowej, kawie podzielono na następujące grupy rasowe:

- rasy długowłose proste: sheltie, coronet, peruwianka
- rasy długowłose kręcone: merino, texel, alpaka
- rasy krótkowłose: gładkowłose, crestedy, rozetkowe, teddy
- rasy bezwłose: skinny, boldwiny

Rasy długowłose proste

Sheltie

Coronet

Sheltie – są to kawie pokryte długim, prostym, gęstym włosem, równomiernie rozmieszczonym na całym tułowiu. Na głowie włos jest krótki, na policzkach półdługi, przechodzący w długi włos na tułowiu.

Coronet – są to kawie długowłose podobnie jak sheltie, z tym, że na głowie mają rozetkę.

Peruwianka – są to kawie długowłose o długości włosa do 20 cm. Na czole, z włosów rosnących do tyłu i z włosów rosnących z tylnej części ciała do przodu, tworzy się grzywka. Na zadzie znajdują się dwie rozetki, w których sierść rośnie do przodu.

Peruwianka

Rasy długowłose kręcone

Texel – są to kawie długowłose, u których sierść układa się spiralnie, pod kątem prostym do ciała. Bez rozetek i przedziałków. Dopuszcza się rozetkę na czole.

Merino – są to kawie o włosie jak texel, z tym, że na głowie powyżej linii oczu tworzy się rozetka.

Alpaka – są to kawie o strukturze włosa i rozetkami jak u peruwianki, ale włos jest skręcony jak u texela.

Rasy krótkowłose

Kawie gładkowłose – są to kawie o krótkiej, gęstej i gładkiej sierści, bez włosów długich. Długość włosa nie większa niż 3 cm. Na futerku brak jest jakichkolwiek ozdób w postaci rozetek, przedziałków czy innych wytworów sierści.

Angielski crested – sierść jak u kawii gładkowłosej. Na głowie znajduje się rozetka w kształcie okrągłej, otwartej korony z małym środkiem, nie większym niż łebek szpilki.

Amerykański crested – sierść jak u angielskiego cresteda, natomiast korona jest zawsze koloru białego, co kontrastuje z barwą futerka, które może być: czarne, czerwone, brązowe, pomarańczowe itp.

Angielski crested

Amerykański crested

Rozetka – są to kawie krótkowłose, ale o dosyć szorstkiej sierści. Sierść na tułowiu układa się w liczne okrągłe rozetki /wirki/, o pojedynczym środku. Kawia powinna mieć minimum 6 rozetek, rozłożonych symetrycznie po obu stronach ciała.

Rozetka

US Teddy (amerykańska teddy) – są to kawie o krótkiej, gęstej, ale szorstkiej i kręconej sierści, która rośnie prostopadle do ciała. Nie ma rozetek ani przedziałków.

US Teddy

CH Teddy (szwajcarska teddy) – są to kawie o sierści gęstej, miękkiej i kręconej, która rośnie pod kątem prostym do ciała. Bez rozetek i przedziałków. Dopuszcza się rozetkę na czole.

Rasy bezwłose

Skinny – są to kawie prawie bezwłose. Sierść występuje tylko na pyszczku w okolicy nosa i na dolnych częściach kończyn.

Boldwiny – są to kawie całkowicie bezwłose, mimo że młode rodzą się owłosione. W miarę wzrostu kawii, sierść wypada i w wieku około 3 miesięcy kawia jest bezwłosa.

Skinny

Boldwiny

W niektórych państwach Południowej Ameryki, głównie Peru, Kolumbii, Ekwadorze i innych, są prowadzone ekstensywne hodowle i chów kawii domowej na terenach górzystych, gdzie mieszkają potomkowie Indian w trudnych warunkach klimatycznych, w których uprawa ziemi nie zapewnia paszy dla takich zwierząt jak: owce czy kozy. Małe, ubogie gospodarstwa są w stanie w warunkach ekstensywnych hodować lub chować znaczne ilości kawii domowych na pokrycie podstawowych potrzeb żywieniowych w mięso, jako główne źródło białka pochodzenia zwierzęcego. Mięso kawii obecnie przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego ubogiej ludności wiejskiej.

Rząd peruwiański i organizacje pozarządowe, zachęcają do hodowli kawii domowej, co ma na celu poprawienie sytuacji ekonomicznej rdzennej ludności oraz walkę z niedożywieniem. Są prowadzone prace hodowlane mające na celu wytworzenie odmian/ras kawii domowej o większej masie ciała, jak również poprawie jej plenności (większej ilości odchowanych młodych).

W Peru wyhodowano 6 nowych odmian kawii, a w pozostałych państwach Ameryki Południowej około 26 odmian kawii.

Należy nadmienić, że Peru jest największym eksporterem mięsa kawii na świecie, gdzie roczna produkcja wynosi około 18 tyś. ton. Głównym odbiorcą tego mięsa jest USA, ze względu na fakt, że kilka milionów ludności pochodzi z krajów południowoamerykańskich. W Limie, stolicy Peru jest ponad 250 restauracji serwujących potrawy z mięsa kawii.

* * *

W Polsce kawie domowe można zobaczyć w sklepach zoologicznych, na wystawach zwierząt domowych, przy okazji wystaw królików rasowych, kotów rasowych, gołębi rasowych i drobnego inwentarza. Także na różnego rodzaju targach zoologicznych. Nabyć je można w sklepach zoologicznych, a także u hodowców tych zwierząt.

Obecnie są produkowane i dostępne w handlu specjalistyczne karmy dla kawii zapewniające pełne zapotrzebowanie pokarmowe. Należy jednak mieć na uwadze fakt, że kawie są zwierzętami roślinożernymi i powinny mieć podawany zwykły, prosty pokarm roślinny.

Materiały źródłowe:

- Kwartalnik internetowy nr 3/2014
- Internet – Wikipedia
- Zootechniczny Słownik Encyklopedyczny, 1965
- Wiadomości Zootechniczne, 2023/1-2 (49-57)

Zdjęcia kawii zostały zrobione na wystawach królików w Lublinie w 2009 i 2010 roku przez Autora.

Opracowanie i zdjęcia: Zdzisław Jakubanis

64. Mały baran (Bm)

EE: 64. Kleinwidder (KIW)
Grupa: Małe rasy

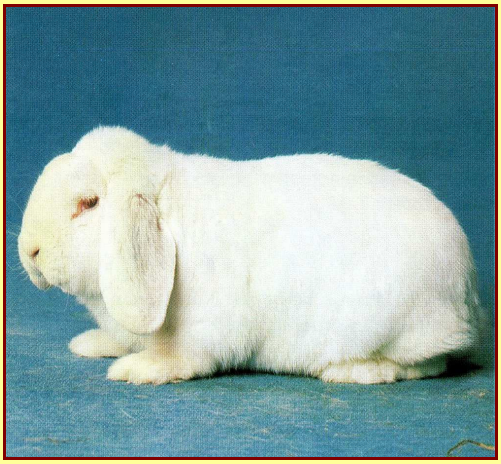

Dane do oceny:	Punkty:
1. Typ, korpus i budowa	20
2. Waga	10
3. Okrywa włosowa	20
4. Głowa	15
5. Uszy	15
6. Barwa i rysunek	15
7. Stan opieki	5
Razem	**100**

1. Typ, korpus i budowa

Korpus małego barana jest krępy i szeroki w ramionach, z piękną linią grzbietu; szerokim, dobrze zaokrąglonym tyłem i krótką, oraz mocną, prawie niewidoczną szyją. Kończyny ma krótkie i średnio mocne. Budowa ciała samicy jest nieco delikatniejsza niż samca. U starszych samic dopuszczalne jest podgardle.

Małe wady

Zobacz „Ogólne”. Dopuszczalne są niewielkie odstępstwa od typu, np. wynikające z nieco wydłużonego i nieco zwężonego tułowia z przodu.

Duże wady

Zobacz „Ogólne”. Wyraźne odstępstwa od typu np. wyraźnie wydłużona sylwetka.

2. Waga

Ocena masy ciała

Kg	2,50 do 2,75	ponad 2,75 do 3,00	ponad 3,00 do 3,50
Punkty	**8**	**9**	**10**

Normalna waga powyżej 3,00 kg, minimalna 2,50 kg, maksymalna 3,50 kg.

3. Okrywa włosowa

Futerko jest gęste, z wyrównanym owłosieniem, ale niezbyt mocnymi włosami ościstymi. Sierść jest średniej długości; uszy są dobrze owłosione.

Małe i duże wady

Zobacz „Ogólne”.

4. Głowa

U obu płci dominuje typowa, wyraźnie widoczna głowa barania. Jest krótka i silna, z szeroką, dobrze rozwiniętą kufą, silnymi szczękami, szerokim czołem i pięknym „rzymskim” nosem.

Małe wady

Niedostatecznie rozwinięta głowa.

Duże wady

Kształt głowy znacznie odbiegający od typu, przede wszystkim wydłużona głowa.

5. Uszy

Uszy są mocne, szczególnie u nasady (korona), zwisające, w kształcie podkowy, małżowiny są od strony głowy. Uszy mają mocną strukturę i są zaokrąglone na końcach. Długość uszu wynosi od 30 do 36 cm.

Małe wady

Źle rozwinięta, płaska korona. Słabe, cienkie, pomarszczone lub źle noszone uszy. Owłosienie uszu krótkie lub długie, nieproporcjonalne do masy ciała. Odstające.

Duże wady

Przejściowe noszenie jednego lub obu uszu w pozycji stojącej. Długość uszu mniejsza niż 30,0 cm i większa niż 36,0 cm.

6. Barwa i rysunek

Występują w kolorze dzikoszarym, zajęczoszarym, ciemnoszarym, stalowoszarym i zajęczym, białym z czerwonymi lub niebieskimi oczami oraz wszystkie inne jednolite kolory, jednak z następującymi poniżej ograniczeniami. Znane są również barany w kolorze madagaskarowym (turyńskim) i z turyńskimi znakami izabelowe. Te kolory (oprócz białego) są również dozwolone jako zwierzęta z rysunkiem płaszczowym. Dopuszczalne jest także umaszczenie królika rońskiego.

Dla każdej odmiany kolorystycznej stawiane są wymagania, dotyczące koloru, wzoru i znaczeń, charakterystyczne dla poszczególnych ras wyjściowych. Niedopuszczalne są umaszczenia i plamy charakterystyczne dla królików srebrzystych, srokaczych i jamora.

W przypadku baranów z rysunkiem płaszczowym obowiązują następujące wymagania: głowa, w tym obszar korony i uszy, jest w przeważającej mierze pokryta kolorem znaczeń. Na środku czoła powinna znajdować się mała biała plama (płomień). Nie bierze się pod uwagę nieco większej plamy i niewielkiego kolca na czole, a także małych białych plamek w bezpośrednim sąsiedztwie plamy na czole. Obramowanie szczęki oraz dolna warga (broda) są białe. Niewielkie białe wcięcia w okolicy pyszczka nie są wadą. Kolorowa dolna warga jest niepożądana.

Rysunek tułowia, boku, grzbietu od karku aż do końca ogona są kolorowe. Boki oraz wierzch ogona są również kolorowe. Białe plamki i wcięcia na bokach i łopatkach na skraju płaszcza nie są wadą. Nie są brane pod uwagę małe, białe plamki na karku do końca łopatek oraz drobne, białe plamki i prążki w bezpośrednim sąsiedztwie ogona. Niepożądane są białe plamki na wierzchu ogona. Klatka piersiowa, przednie i tylnie kończyny oraz brzuch są białe, Pojedyncze barwne plamy na brzuchu nie są wadą. Pazurki powinny być bezbarwne (białe).

Małe wady

W odniesieniu do umaszczenia obowiązują wady umaszczenia podane dla ras wyjściowych; dla odmian w kolorze dzikoszarym obowiązują „Postanowienia Ogólne”. W przypadku baranów z rysunkiem płaszczowym obowiązują następujące kryteria oceny: białe plamy w koronie, małe białe plamki wokół oczu, policzków i kufy, ponad dwie małe plamki na czole, brak plamki powyżej czoła, dolna warga częściowo kolorowa, białe wcięcia między pyskiem a policzkami, postrzępiona lub nieobecna biała szczęka, kilka kolorowych plam na piersi, kolorowe plamy w okolicy przednich kończyn, także na tylnych kończynach, białe pojedyncze włosy i plamy na bokach, ale już w strefie płaszcza (ocena na podstawie diagramu na końcu wzorca); białe plamy na wierzchu ogona lub kolorowe plamy na spodniej stronie ogona; kolorowy brzuch. Nieliczne siwe włosy w płaszczu; nieczysty płaszcz lub podbarwienia okolicy płaszcza.

Duże wady

W odniesieniu do umaszczenia obowiązują wady umaszczenia podane dla ras wyjściowych; dla odmian w kolorze dzikoszarym obowiązują „Postanowienia Ogólne”. W przypadku baranów z rysunkiem płaszczowym obowiązują następujące kryteria oceny: całkowicie jednokolorowa głowa; bardzo duża biała plama na głowie; więcej niż dwie białe plamki w okolicy czoła; całkowicie barwna dolna warga; białe plamy na uszach, z wyjątkiem obszaru korony; biała plamka na nosie; mocno krzywe lub niewyraźne granice płaszcza; białe plamy na płaszczu i duże białe wcięcia w obrębie płaszcza (ocena na podstawie poniższego diagramu), dużo plam na klatce piersiowej; całkowicie biała górna strona ogona lub dolna strona ogona całkowicie pokryta kolorem, kończyny przednie i/lub tylne całkowicie pokryte kolorowymi znakami; liczne siwe włosy w patiach kolorowych. Wyraźne odchylenia w kolorze podszycia w odniesieniu do wymagań koloru ras wyjściowych. Inny kolor oczu niż wymagany, kolorowe pazurki.

7. Stan opieki

Zobacz „Ogólne”.

Ocena plam w obszarze płaszcza i pod krawędzią płaszcza

Duża wada

Biały kolor lub białe plamy na kolorowym owłosieniu poniżej poziomej linii pomiędzy łopatkami a końcem ogona.

Mała wada

Biały kolor lub białe plamy na kolorowym owłosieniu poniżej poziomej linii pomiędzy górną częścią klatki piersiowej a środkiem ogona.

Brak wad

Poniżej poziomej linii pomiędzy dolną częścią klatki piersiowej a podstawą ogona.

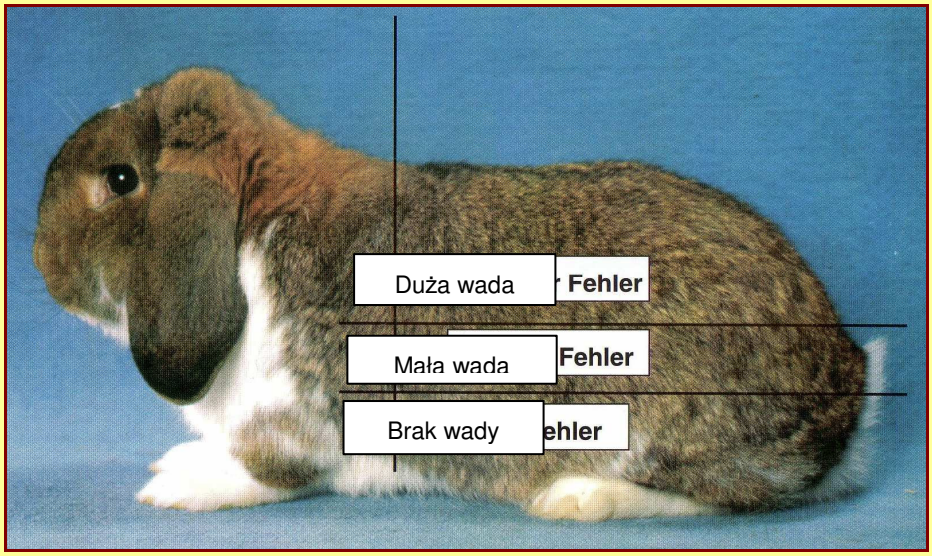
Duża wada
Fehler
Mała wada
Fehler
Brak wady
ehler

76. Srokacz angielski

EE: 76 Englische Schecken (ESch)
Grupa: rasy małe

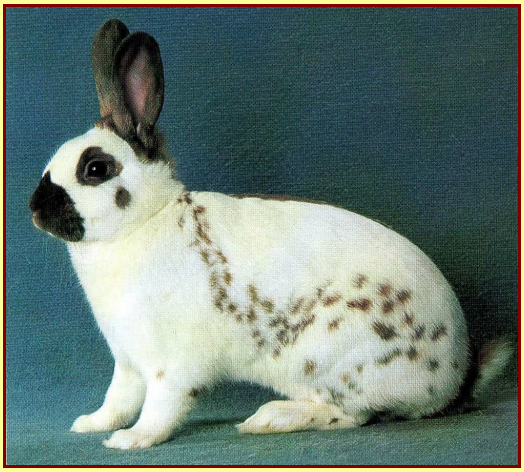

Dane do oceny	Punkty
1. Typ, korpus i budowa	20
2. Waga	10
3. Okrywa włosowa	20
4. Znaki na głowie	15
5. Znaki na tułowiu	15
6. Barwa	15
7. Stan opieki	5
Razem	**100**

1. Typ, korpus i budowa

Korpus jest nieco wydłużony. Ma delikatne kończyny, co nadaje mu średniowysoką postawę. Linia grzbietu jest równa i wyraźnie zaokrąglona. Delikatne kończyny są krótkie i średnio mocne. Głowa nie jest osadzona tak blisko ciała, jak u ras małych i krępych. Uszy są delikatne, o niezbyt grubej strukturze, a ich długość odpowiada długości ciała. Wynoszą od 9,0 do 11,0 cm. Samica ma nieco delikatniejszą budowę i nie ma podgardla.

Małe wady

Zobacz „Ogólne”.

Duże wady

Zobacz „Ogólne”. Długość uszu poniżej 8,0 i powyżej 12,0 cm.

2. Waga

Skala oceny wagi

Kg	Od 2,00 do 2,25	ponad 2,25 do 2,50	ponad 2,50 do 3,25
Punkty	8	9	10

Normalna waga 2,50 kg, minimalna 2,00 kg, maksymalna 3,25 kg.

3. Okrywa włosowa

Owłosienie nie jest nawet średniej długości, jednak gęste, delikatne, o równej długości ościstych włosów.

Małe i duże wady

Zobacz „Ogólne”

4. Znaki na głowie

Składają się na nie: motyl, pierścienie wokół oczu, plamy na policzkach i na uszach. a) Motyl jest dobrze rozwinięty, o zaokrąglonych skrzydłach, także zaokrąglonym kolcu. b) Obwódki wokół oczu są wąskie, zamknięte i równomiernie szerokie. Niewielkie wcięcie u góry obwódek nie jest uważane za wadę. c) Punkty policzkowe są okrągłe lub owalne i niezbyt duże. d) Oznaczenia na uszach są wyraźnie zaznaczone u podstawy.

Małe wady

Ząbkowany motyl, niekształtny kolec, jednostronny brak obramowania żuchwy. Brudne, szorstkie kręgi wokół oczu, brudna podstawa ucha, nieczysta głowa (rozpryski).

Duże wady

Niewłaściwy kształt motyla, np. brak kolca, duże ząbki na skrzydłach motyla, całkowity brak obrzeżenia żuchwy lub zamknięta krawędź żuchwy, jednostronny lub dwustronny brak plamki policzkowej, Otwarta obwódka wokół oka, lub połączona z motylkem lub oznaczeniami w uchu.

5. Znaki na tułowiu

Na znaki na tułowiu składają się: pręga na grzbiecie, po obu stronach tułowia łańcuszek, składający się z małych plamek.

Pręga na grzbiecie zaczyna się tuż za uszami na szyi i rozciąga się na szerokość około 2 cm, równomiernie, niczym pociągnięcie pędzla, bez przerwy przez grzbiet aż do czubka ogona. Łańcuszki drobnych plamek zaczynają się z boku, za podstawą uszu (koroną), biegną w wielu rzędach, ukośnie lub nieco łukowato, ku bokom, gdzie przechodzą w nieco większe plamki. Plamy boczne są małe, nie łączą się z sobą i pokrywają lędźwie i uda. Plamy na klatce piersiowej, brzuchu, nogach i spodniej stronie ogona nie są brane pod uwagę.

Małe wady

Postrzępiony lub nierówny, szeroki lub wąski pas na grzbiecie, przerywany pas. Znaki boczne nieco dotykają pasa na grzbiecie, znaki boczne słabe, lub nierówne. Łańcuszek prosty, krótki, szerokie lub nierównomiernie skupione plamki. Przerywane łańcuszki; słaby lub szeroki łańcuszek.

Duże wady

Wyraźnie widoczne przerwy w pasie na grzbiecie. Wyraźnie połączone boczne łańcuszki z pasem na grzbiecie. Mniej niż 3 rzędy punktów w łańcuszkach po obu stronach. Brak funkcji rysowania. Brak jakiegokolwiek znaku.

6. Barwa

Dozwolone są następujące odmiany barwne: biały-szary dziki, biały-szary żelazisty, biały-szaroniebieski dziki, biały-czarny, biały-niebieski, biały-madagaskarowy lub biały-turyński, biały-izabelowy, biały-żółty, biały-hawana i biało-trójkolorowy (biało-czarno-żółty lub biało-niebiesko-żółty). Podstawowy kolor wierzchni i podszycia jest czysto biały. Kolory znaków (czarny, niebieski itp.) powinny być czyste i nie mogą być przeplatane włoskami w innych kolorach; Powinny mieć wyraźny połysk. Umaszczenie zwierząt biało-turyńskich jest żółto-brązowe i ma odcień sadzy, który jest najbardziej widoczny na krótkich włosach znaków na głowie, uszach i kufie. Plamki łańcuszków są nieco jaśniejszej tonacji. Kolor znaków u trójkolorownych jest czarno-żółty lub niebiesko-żółty. Powinien być czysty i nie może być przepla-

tany włoskami w innych kolorach, z wyjątkiem plam na policzkach, które mogą być jednokolorowe, wszystkie inne znaczenia muszą być dwukolorowe. Proporcje koloru czarnego lub niebieskiego do żółtego powinny być mniej więcej równe. Nie uwzględnia się małych białych plamek na szyi i w pasie na grzbiecie od szyi do końca łopatek, a także w okolicy ogona aż do podniesionego czubka ogona. Kolor oczu musi być zgodny z odpowiadającym mu kolorem umaszczenia. Pazury są bez pigmentu (białe).

Małe wady

Żółtawy lub szary odcień koloru podstawowego (białego). Znaczenia nieczyste lub lekko przeplatane białymi włoskami, lekko przeplatane brzegi uszu; rozszczepienie wargi w kolorze cielistym. Małe, białe plamki w znaczeniach bocznych i/lub w obwódkach oczu. Nieznaczne odchylenie od koloru wzoru, wyraźna przewaga jednego koloru u zwierząt trójkolorowych.

Duże wady

Bardzo nieczyste znaki, przeplatane białymi włoskami. Dwa różne kolory znaków u zwierząt dwukolorowych. Białe plamki w kolorze ucha, motylka i obwódek oczu (oprócz okolicy kolca). Biały czubek nosa lub białe rozszczepione wargi. Białe plamki w pasie na grzbiecie, z wyjątkiem okolic łopatek i ogona. Obecność tylko jednego koloru w znakach u trójkolorowych (poza plamami policzkowymi) Całkowicie czarny motylek u odmiany madagaskarowej. Inny kolor oczu i/lub pazurków, aniżeli wymagany we wzorcu. Odmiany barwne inne niż dozwolone.

7. Stan opieki

Zobacz „Ogólne”

Perlica domowa (perliczka, pantarka)

D – Perlhühner, GB – Guinea Fowls, F – Pintades
Forma udomowiona perlicy pospolitej (*Numida meleagris, K. Linneusz, 1758 forma domestica)*

Pochodzenie

Choć znane były już starożytnym Grekom i Rzymianom, na przestrzeni wieków zanikły jako drób domowy. W XV wieku forma dzika zachodnioafrykańskiego podgatunku – perlicy białogłowej (*Numida meleagris galeata*) – została ponownie sprowadzona do Europy i udomowiona przez Portugalczyków.

Wrażenie ogólne

Wielkością i kształtem zbliżona do formy dzikiej (ale: wyższa masa ciała, większe hełm i dzwonki); wypukły, opadający grzbiet; opuszczony ogon; nieopierzona głowa z rogowym, przypominającym hełm garbem (osadzonym na wyrostku kostnym); dobrze przylegające upierzenie; słabo zaznaczony dymorfizm płciowy (prawie identyczny wygląd obu płci).

Cechy rasowości

Tułów: średniej długości; dobrze zaokrąglony ze wszystkich stron.

Grzbiet: bardzo szeroki; mocno wypukły; opadający do tyłu.

Pierś: noszona wysoko; całkiem płaska; u koguta bardziej zaostrzona, u kury pełniejsza.

Brzuch: słabo rozwinięty; podciągnięty/podkasany.

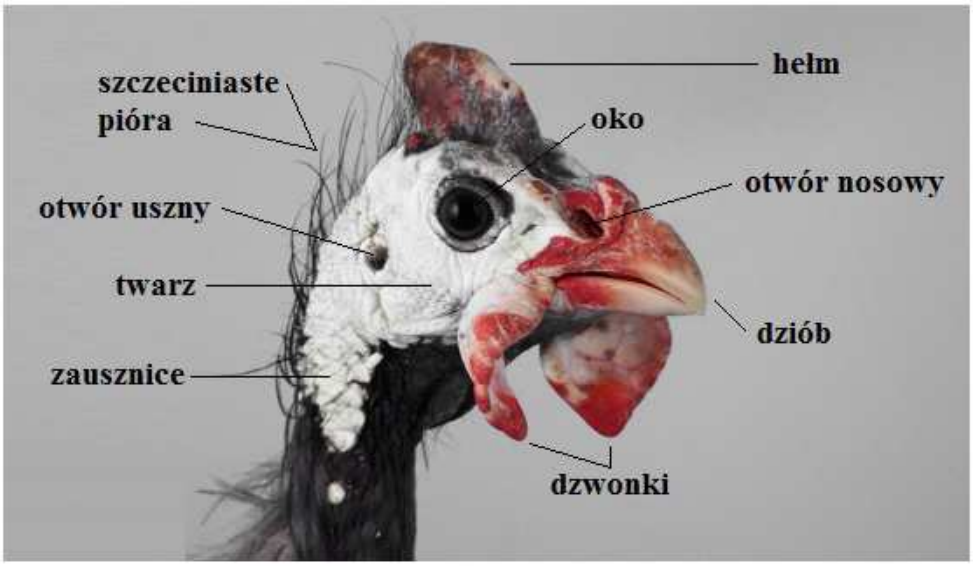

perlica - szczegóły głowy

Głowa: krótka i szeroka. Na wierzchołku znajduje się rogowy, podobny do hełmu, brązowy twór w kształcie stożka z czubkiem zagiętym do tyłu, osadzony na wyrostku kostnym.

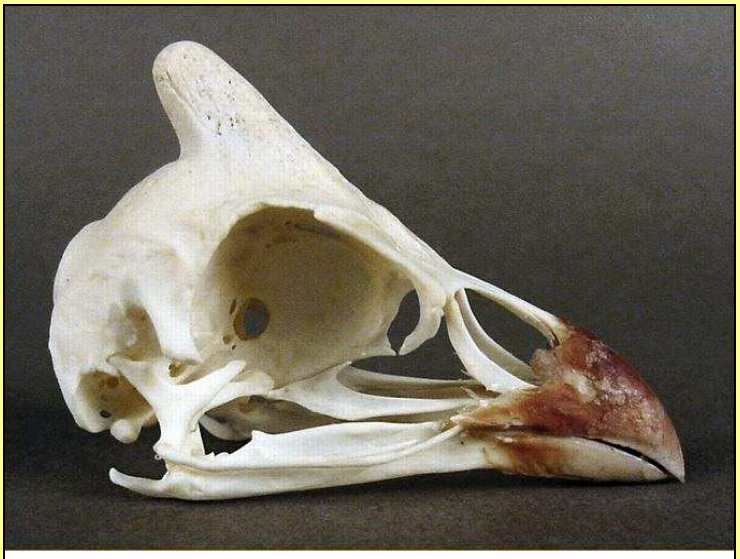

czaszka perlicy (dł. 68 mm) https://skullsite.com/?s=guinea

Policzki: połączone z długimi zausznicami, niebieskawobiałe.

Dzwonki: szeroko rozstawione; okrągłe do rombowych; czerwone, białe od wewnątrz.

Dziób: silny; mocno zagięty; pomarańczowoczerwony z szarym nalotem.

Oczy: duże; ciemnobrązowy; błyszczące.

Szyja: cienka; noszona schowana, trzymana wyprostowana tylko w czasie podniecenia; górna część słabo opierzona; skóra szyi niebieskawa; dolna część szyi pokryta cienkimi, wąskimi piórami; tylna część szyi z odstającymi, szczeciniastymi piórami.

Skrzydła: długie i szerokie; noszone ściśle przylegające.

Ogon: noszony opuszczony; stosunkowo krótki; składający się z 16 piór.

Podudzia: mało widoczne.

Skoki: krótkie; nieopierzone; 4 palce dobrze rozstawione.

Upierzenie: sprężyste; ściśle przylegające.

Kolor skóry: w zależności od ubarwienia, od niebieskoczarnego do jasnoszarego.

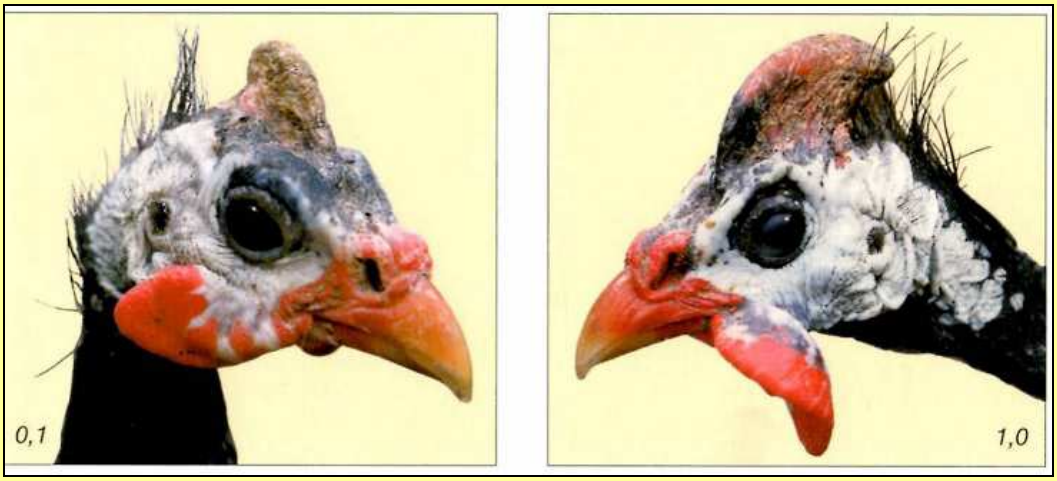

Cechy pokroju pozwalające na rozpoznanie płci

Hełm: wydłużony do tyłu i o szerszej nasadzie u koguta, tępy u kury.

Skóra policzków: u koguta sięga dalej po bokach szyi i jest bardziej spiczasto zakończona niż u kury.

Dzwonki: u koguta są bardziej rozwinięte, ich powierzchnia jest pofałdowana lub zwinięta, a u kury są płaskie.

Postawa: kogut stoi bardziej wyprostowany, kura nosi się bardziej poziomo i ma pełniejszą pierś.

Ocena wystawowa

Biorąc pod uwagę wrażenie ogólne, najważniejsze są następujące cechy: uperlenie i barwa upierzenia, pokrój, kolor skoków, kształt hełmu i dzwonków.

Duże błędy cech rasowości

Słaby lub wadliwy pokrój; krzywe noszenie ogona; słabo rozwinięty hełm; duży typ perliczki mięsnej o białej skórze.

Masa ciała: kogut i kura 1,8-2,5 kg

Ptaki w barwach rozcieńczonych/rozjaśnionych są zazwyczaj nieco lżejsze.

Minimalna masa jaja wylęgowego: niebieskie, perłowoszare i fioletowe 45 g, pozostałe 40 g

Barwa skorupy jaja: żółtawa do brązowawej z lekko ciemniejszym nakrapianiem

Rozmiar obrączki: dla obu płci 16

Ubarwienia

Z pełnym uperleniem

niebieska/dzika (Blau/Wildfarbig)

Barwa niebieska/dzika (Blau/Wildfarbig)

Podstawowa barwa wydaje się być szaroczarna ze względu na ciasno ułożone pióra; pojedyncze pióro ma bardziej ciemnoniebieski kolor. Wszystkie pióra mają wiele białych perełek, których kształt i wielkość różnią się od siebie w zależności od okolicy ciała – są znacznie większe na spodniej części ciała niż na górnej, zwiększają swoją wielkość w kierunku od głowy do ogona. Na grzbiecie, kuprze i ogonie białe perełki obwiedzione na czarno. Upierzenie szyi jednolicie czarnofioletowe z połyskiem, bez uperlenia. Na lotkach perełki układają się w prążki. Kolor skoków szaroczarny.

Duże błędy ubarwienia: brak uperlenia; lotki bez wzoru; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki; bardzo jasno-plamisty kolor skoków.

szara/dzika rozjaśniona
(Perlgrau/Hellwildfarbig)

Barwa szara/dzika rozjaśniona (Perlgrau/ Hellwildfarbig)

Barwa podstawowa jasnoszaroniebieska ze znaczeniami jak w barwie niebieskiej. Krawędź białych perełek na górnej części ciała rozjaśniona do ciemnoniebieskiej. Kolor skoków najlepiej szaroczarny; dopuszczalne jednolicie pomarańczowe.

Duże błędy ubarwienia: nierówna, wyblakła lub zbyt ciemna barwa; brak uperlenia; lotki bez wzoru; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki.

żółtopłowa (Chamois)

Lawendowa (Lavendelblau)

Barwa podstawowa bardzo delikatna jasnoniebieska; całe upierzenie, szczególnie na lotkach, ma niebieskawy odcień. Wzór podobny do znaczeń barwy niebieskiej. Kolor skoków jasnoszary do jasnopomarańczowego.

Duże błędy ubarwienia: zbyt ciemna barwa; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki.

biała (Weiß)

Żółtopłowa (Chamois)

Jasnożółtawa barwa podstawowa ze znaczeniami jak w barwie niebieskiej. Obrzeżenie białych perełek na górnej części ciała ma intensywnie żółty kolor. Barwa podstawowa koguta znacznie bledsza niż kury (zależna od płci), ale białe perełki muszą być nadal widoczne. Kolor skoków od pomarańczowego do jasnoszarego. Duże błędy ubarwienia: uperlenie niewidoczne u koguta; wyblakła, zbyt jasna barwa podstawowa u kury; białe plamy na piersi lub brzuchu; białe lotki.

Biała (Weiß)

Barwa podstawowa kremowobiała; uperlenie srebrzystobiałe, błyszczące i wyraźnie różne od barwy podstawowej. Kolor skoków pomarańczowy.

Duże błędy ubarwienia: żółtawa barwa podstawowa, pióra bez uperlenia, plamkowana barwa skoków.

Ubarwienia z ograniczonym uperleniem

fioletowa (Violett/Dunkelwildfarbig)

Fioletowa (Violett/Dunkelwildfarbig)

Barwa podstawowa czarnofioletowa, jak upierzenie szyi w barwie niebieskiej; więcej fioletu na piersi, więcej niebieskawego połysku na górnej części ciała. Każde pióro z intensywnie czarną obwódką. Tylko upierzenie boków oraz lotki grubo i rzadko uperlone lub prążkowane na biało. Jednak niektóre części upierzenia mają bardzo drobne, ledwo widoczne nakrapianie. Kolor skoków szaroczarny z ciemniejszymi łuskami; nadal dozwolone są jasne czubki palców.

Duże błędy ubarwienia: wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki.

lazurowa/jasnofioletowa (Azurblau/Hellviolett)

Lazurowa/jasnofioletowa (Azurblau/Hellviolett)

Barwa podstawowa szaroniebieska z mocnym fioletowym nalotem, zwłaszcza na spodniej części ciała. Znaczenia jak w barwie fioletowej. Barwa podstawowa koguta ciemniejsza, zależna od płci. Kolor skoków przeważnie pomarańczowy, ale górna połowa szara, jak to tylko możliwe.

Duże błędy ubarwienia: nierównomierna lub zbyt ciemna barwa; wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub piersi; białe lotki.

lawendowa (Lavendelblau) z ograniczonym uperleniem

Lawendowa (Lavendelblau) z ograniczonym uperleniem

Barwa podstawowa bardzo delikatna jasnoniebieska; niebieskawy odcień na całym upierzeniu, a szczególnie na lotkach. Znaczenia przypominają te w barwie fioletowej. Kolor skoków jasnoszary do blado pomarańczowego.

Duże błędy ubarwienia: zbyt ciemna barwa, wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki.

żółtopłowa (Chamois) z ograniczonym uperleniem

Żółtopłowa (Chamois) z ograniczonym uperleniem

Barwa podstawowa jak w barwie żółtopłowej (z uperleniem). Uperlenie jak w barwie fioletowej. Barwa podstawowa koguta znacznie bledsza, zależna od płci. Kolor skoków od pomarańczowego do jasnoszarego.

Duże błędy ubarwienia: wyraźne uperlenie lub łaciatość na górnej części ciała lub na piersi; białe lotki; u koguta – niewidoczne znaczenia na bokach, u kury – wyblakła barwa podstawowa.

Europejska Federacja Hodowców (EE) nie uznaje ubarwień łączących kolor z bielą: pstrych i łaciatych.

Na podstawie:

Rassegeflügel-Standard für Europa in Farbe, 2016
https://gefluegelwelt.ch/die-huehner-mit-den-perlen/
http://www.mfnf.nl/vogel-helmparelhoender.html
https://www.sv-puten-perlhuhn.de/perlh%C3%BChner/reduzierte-perlung/

https://werners-arche.jimdofree.com/rasseportraits/

opracowanie Małgorzata Zduńczyk

Zagrzebski lotny (EE 951)

Zagrebački prevrtač

N: Zagreber Roller, F: Culbutant de Zagreb, A: Zagreb Tumbler
Grupa IX – lotne
Obrączka numer 7

Pochodzenie

Chorwacja, Zagrzeb, rasa uznana od 1920 roku.

Charakterystyka ogólna

Gołąb zaledwie średniej wielkości, bardzo żywy; głowa u niego jest okrągła, z bardzo szeroką koronką, skrzydła nosi pod szerokim ogonem; upierzenie ma ściśle przylegające do ciała.

Cechy rasowości

Głowa: mała, zaokrąglona, czoło wysokie i szerokie. Koronka sięga od ucha do ucha, z rozetkami na szyi (długości 10–15 mm), do 3 mm wyższymi od ciemienia.

Oczy: duże; perłowe, w kolorze wyki oraz białe.

Brwi: jasnożółte, wyraźnie widoczne.

Dziób: prawie krótki, tępy, jasny. Małe i wyraźnie widoczne woskówki.

Szyja: krótka, pełna u podstawy, zwężająca się w kierunku głowy i lekko wygięta do tyłu.

Pierś: dobrze rozwinięta, zaokrąglona, noszona wysoko i nieco wypukła.

Plecy: szerokie, możliwie krótkie, w formie siodła.

Skrzydła: nieco krótsze od ogona, noszone pod ogonem, niemal lotkami dotykają ziemi.

Ogon: szeroki, płaski, skierowany ku górze, tworzy z podłożem kąt 45^0, składa się z 14–18 sterówek.

Nogi: krótkie, gładkie; kolor pazurków zgodny z kolorem dzioba
Upierzenie: przylegające, twarde i błyszczące.

Odmiany barwne

Jednobarwne: biała, czarna, czerwona, żółta, jasnobrązowa, lawendowa, niebieska z czarnymi pasami i łuskowana czarna, srebrzysta.

Tygrysie w kolorze czarnym, rudoczerwonym, żółtym.

Dominikańskie w kolorze czarnym, czerwonym, żółtym, brązowym i niebieskim.

Kolor i rysunek

Wszystkie kolory, wzory i znaki są intensywne i regularne.

Duże wady

Grube ciało, głowa kanciasta, długi dziób, ciemny dziób, krzywa koronka, rozety zbyt małe, żółte oczy; wąskie lub czerwone brwi; długa, cienka szyja; wysokie lub blisko siebie osadzone nogi, rozwidlony ogon, miękkie upierzenie, nieregularne kolory, skrzydła noszone na ogonie.

Dane do oceny

Wygląd ogólny – głowa z dziobem i oczami – kształt ciała – ogon – skrzydła; kolor i rysunek.

Zenicki roller (EE 1011)

Zenički prevrtač

N: Zenica Roller, F: Rouleur de Zenica, A: Zenica Roller
Grupa IX – lotne
Obrączka numer 7

Pochodzenie

Zenica i okolice (Bośnia i Hercegowina), wyhodowany został drugiej połowie XX wieku. Rasa wywodzi się z orientalnych i zagrebskich rollerów, oraz ras lokalnych.

Charakterystyka ogólna

Gołąb mały, o harmonijnej budowie, z ogonem nieco szerokim i uniesionym, ze skrzydłami noszonymi pod ogonem.

Cechy rasowości

Głowa:	nieco mała, z płaskim ciemieniem, podniesionym czołem, w jednej linii z dziobem.
Oczy:	duże, perłowe.
Brwi:	mało widoczne, jednorzędowe, jasnego koloru.
Dziób:	poniżej średniej długości, mocny u nasady, lekko zakrzywiony ku dołowi, w jednej linii z linią czoła, jasny, czasem z ciemnym końcem u ciemnych odmian. Woskówki małe.
Szyja:	średniej długości, nieco zakrzywiona do tyłu, nieco cieńsza przy głowie i szersza przy piersi.
Pierś:	dobrze rozwinięta, zaokrąglona i nieco wysunięta do przodu.
Plecy:	raczej krótkie i szerokie, w kształcie siodła.
Skrzydła:	dobrze rozwinięte, z mocnymi lotkami, noszone poniżej ogona, nie stykające się ze sobą i nie dotykają podłoża.

Ogon:	dość szeroki, dobrze rozwinięty, dobrze uformowany, rozszerzający się od nasady, składający się z 12 do 16 sterówek, uniesiony pod kątem od 30 do 50^0.
Nogi:	dość krótkie, upierzone, dobrze rozstawione, koloru czerwonego, kolor pazurków zgodny z kolorem dzioba.
Upierzenie:	mocne, grube, błyszczące, przylegające do tułowia.

Odmiany barwne

Jednobarwne w kolorze białym, czarnym, żółtym, czerwonym, lawendowym, niebieskim, srebrzystym, czerwonym i popielatożółtym.

Pasiaste i łuskowate w kolorze niebieskim, srebrzystym, lawendowym, czerwonym i popielatożółtym.

Nakrapiane w tych samych kolorach.

Kolory i znaki

Kolory są czyste, intensywne i lśniące. Nakrapiane na białym lub jasnoszarym tle, powinny mieć równomiernie rozłożony kolor.

Duże wady

Grube ciało, wąska lub długa głowa, obecność koronki; długi, cienki, szpiczasty dziób, duże wgłębienie między dziobem i czołem, żółte oczy, czerwone brwi, długi, wąski grzbiet, skrzydła noszone na ogonie, rozpięty ogon, wąski, zaokrąglony, pusty, rozstrzepiony w środku, krótkie lotki, nogi zbyt krótkie lub zbyt długie, matowe kolory i mało wyraźny rysunek.

Dane do oceny

Wrażenie ogólne – kształt i sylwetka – noszenie skrzydeł i ogona – głowa i dziób – oczy – szyja i pierś – grzbiet – nogi – umaszczenie i znaczenia.

Fot. Zdzisław Jakubanis

Filatelistyka

1. **Poczta Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w roku 2010 bloczek znaczków pocztowych prezentujących portreciki kotów rasowych. Na znaczkach są pokazane koty: brytyjski krótkowłosy, tajski, somalijski, maine coon (main kun), perski i egzotyk.

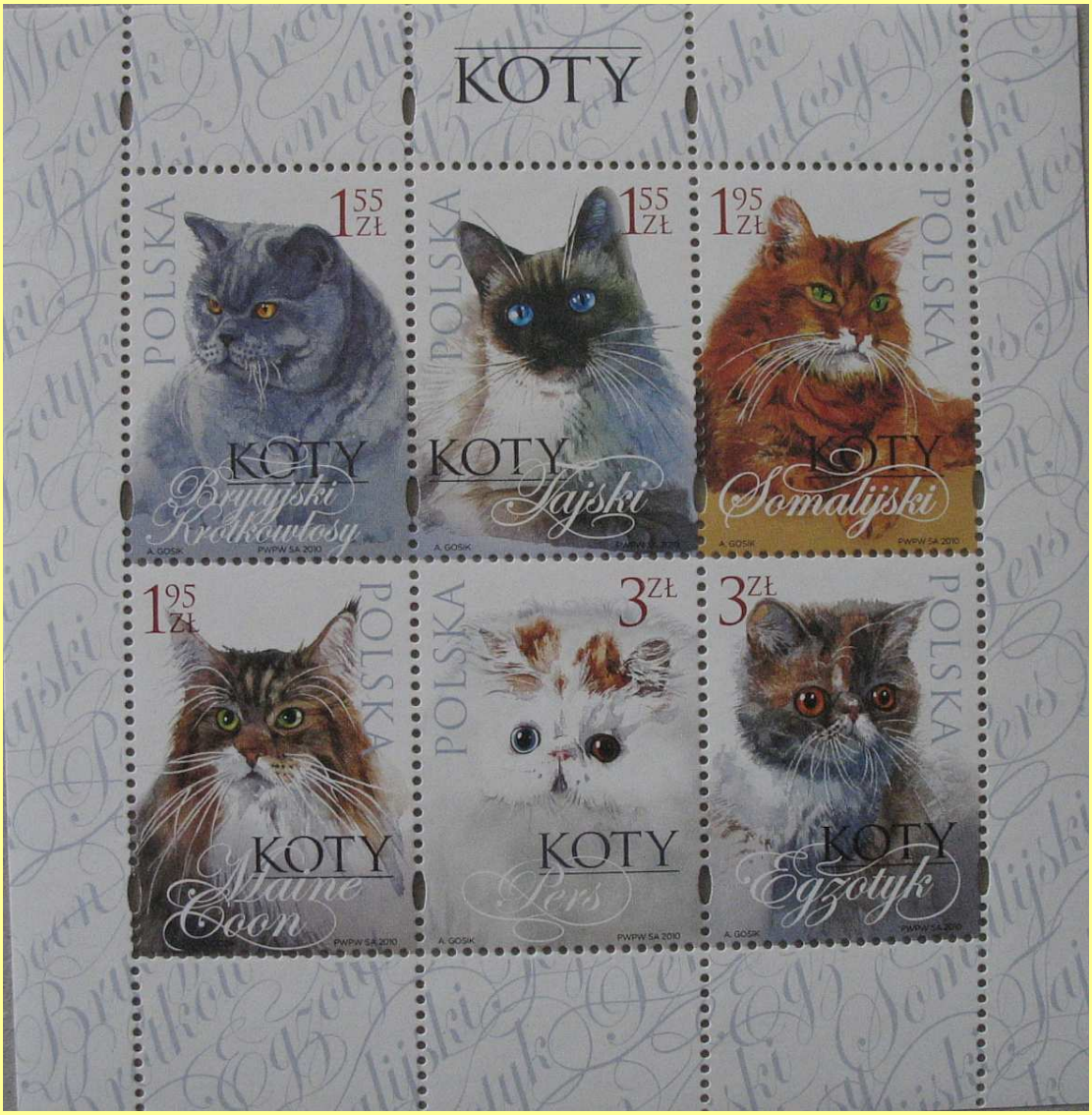

2. **Poczta Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w roku 2014, z okazji XXI Ogólnopolskiej Wystawy Filatelistycznej, Warszawa 2014, bloczek znaczków pocztowych prezentujących portreciki ryb słonowodnych, ciepłolubnych żyjących na rafach koralowych. Na znaczkach są pokazane, góra od lewej: pokolec arabski, szczecioząb czworook, murena wstążko-

wa, pławikonik, rogatnica jasnoplama, ustniczek błękitnogłowy, pensetnik dwuoki i błazenek plamisty.

3. **Poczta Polska** wprowadziła do obiegu pocztowego w roku 1959 serię znaczków pocztowych przedstawiających grzyby polskie. Na znaczkach pokazane są następujące grzyby,

góra od lewej: pieczarka, kurka, maślak, koźlarz, borowik, muchomor czerwony, rydz i muchomor zielonawy.

4. **Poczta Portugalii** wprowadziła do obiegu pocztowego (bez daty) serię znaczków pocztowych przedstawiających ptaki łowne Portugalii. Na znaczkach są pokazane następujące ptaki, od lewej: bekas kszyk, kaczka krzyżówka, gołąb grzywacz, kuropatwa czerwona i słonka zwyczajna.

5. **Poczta Węgier** wprowadziła do obiegu pocztowego w roku 1952 znaczki pocztowe prezentujące zwierzęta gospodarskie. Na znaczkach są pokazane samice zwierząt gospodarskich z młodymi.

6. **Poczta Wysp Cooka** (terytorium administracyjnie zależne od Nowej Zelandii) wprowadziła do obiegu pocztowego (bez daty) znaczki pocztowe przedstawiające ptaki zasiedlające atol Aitutaki wchodzący w skład Południowych Wysp Cooka. Na znaczkach są pokazane następujące ptaki, od lewej: gołąb skalny, sokół wędrowny, fletówka żółtobrzucha, amadyna wspaniała, skalinek szkarłatny i gołąbek zebrowany.

Prezentowane walory filatelistyczne pochodzą ze zbiorów pana Janusza Marchelskiego i Stanisława Zająca (polskie).

Opracowanie: Zdzisław Jakubanis